הלכה · משנה תורה · מפרשים · שער המלך · ספר עבודה

שער המלך על משנה תורה, הלכות איסורי המזבח

רבי יצחק נוניס בילמונטי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

שער המלך על משנה תורה, הלכות איסורי המזבח

רבי יצחק נוניס בילמונטי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/שער-המלך-על-משנה-תורה-הלכות-איסורי-המזבח/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה 39-202611200317v של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה יא 4
פרק ב 14
הלכה ו 14
פרק ג 14
הלכה ח 14
הלכה יא 15
פרק ה 16
הלכה יא 16
פרק ו 16
הלכה ד 16

פרק א

הלכה יא

מה בין בעלת מום כו' ואם מתה קודם שתפדה ניפדית אחר שתמות כו'. כתב הרב משנ"ל ז"ל וז"ל ואע"ג דקי"ל אין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים הני כיון דקדם מומן להקדשם דיקלא בעלמא נינהו כמ"ש רש"י בפרק הזרוע ובפ"ב דבכורות די"ד וליכא למימר דהאי אם מתו היינו שנשחטו ואשמועינן דלא הוו בכלל העמ' והע' אבל אם מתו אינם נפדין משום דאין פודים את הקדשים כו' הא ליתא דהא בפרק יש קדשי מזבח דל"ב מותיב רבי ירמיה לר"ל דאמר ק"מ בעלי מומין יפדו כשקדם הקדשן את מומן מיירי ש"מ פודין את הקדשים להאכילן לכלבים משמע דלר"י דמוקי לה כשקד' מומן לא קשה ולא מידי משום דדיקלא בעלמא נינהו א"ד ז"ל ובעניותי לא ידעתי אמאי הוצרך הרב ז"ל להביא ראיה לזה מההיא דפרק יש בקדשי מזבח ולא מסוגיא דבכורות גופא מוכרח הדבר ליאמר ממאי דפרכינן התם ממאי דהאי אם מתו יקברו משום דבעי העמדה והע' דילמא משום דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים והשתא אם איתא דאפי' בקדם מומן להקדשן אמרינן אין פודין את הקדשי' א"כ תימא על עצמך איך אפשר לומר דטעמא דמתניתין משום דאין פודין דא"כ ק' דהיכי קתני רישא דמתניתין דאם קדם מומן להקדשן אם מתו יפדו אלא מוכרח הדבר לומר דכל שקדם מומן להקדשן דיקלא בעלמא נינהו וראיתי להתוס' ז"ל בפסחים דכ"ט ע"א ד"ה אין פודין שהביאו ראיה לדין זה דכל שקדם מומן פודין את הקדשים מסוגיא דבכורות כמ"ש וז"ל הקשה הר"ח דבפ"ב דבכורות משמע דלא פליגי אלא היכא שקדם הקדשן למומן אבל קדם מומן להקדשן הואיל ומעולם לא קדשה קדושת הגוף כ"ע מודו דפודין והכא משמע דפליגי אף בקדושת דמים ותי' דר"י דהכא קאמר אין פודין מדרבנן עכ"ל ומ"מ מבואר מדבריהם דס"ל דאפי' בקדם מומן להקדשן אין פודין מדרבנן וההיא דבכורות דקתני מתניתין אם מתו יפדו למאי דהוה בעי למימר דטעמא דאם מתו יקברו דקתני סיפא משום דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים צ"ל דרישא דקתני אם מתו יפדו מדאורייתא קאמר ובהכי נמי יש לדחות ההיא דפרק יש בקדשי מזבח דמייתי מינה הרב ז"ל ראיה דאיכא למימר דלר"י דמוקי ברייתא בשקדם מומן להקדישן לא ק"ל משום דאיכא למימר דיפדו דקתני ברייתא מדאורייתא קאמר וכן ראיתי להתוס' ז"ל פ"ק דשבועות די"א ע"ב ד"ה א"ה שכתבו בס"ד וז"ל וא"ת ואי קדשי ב"ה הוא היכי פריך בסמוך וכי פודין כו' הא של ב"ה ודאי פודין ובהדיא קתני התם אם מתו יפדו י"ל דמדרבנן אסור כדמוכח פ' כ"ש גבי חמץ של הקדש והא דקתני אם מתו יפדו היינו מדאורייתא יע"ש ומ"מ מסתמיות

דברי רבינו ז"ל שסתם וכתב ואם מתה כו' נפדית משמע דס"ל דכל שקדם מומן להקדשן פודין את הקדשים ואפי' מדרבנן ושלא כדעת התוס' ז"ל וההיא דפ' כ"ש דמוכח מינה דאפי' בקדשי ב"ה דקדושת דמים נינהו אמרינן דאין פודין את הקדשים וכן נמי ההיא דפ"ק דשבועות גבי פרה אדומה דפריך וכי פודין את הקדשים כו' אע"ג דפרה קדשי ב"ה היא איכא למימר דדוקא בקדשי ב"ה דשכיח טפי גזרו חכמים אטו קדשי מזבח אבל קדם מומן להקדשן קיל טפי וראיה ממאי דקי"ל דקדשי ב"ה בעי העמ' והע' ובקדם מומן להקדשן לא בעי' העמ' והע' הרי דקיל טפי קדם מומן להקדשן כנ"ל ובקדשי ב"ה בקדם מומן להקדשן הי' נראה ודאי דאף לדעת רבינו אין פודין להאכילן לכלבים דקדשי ב"ה כיון דעיקרו קדושת דמים הוא אין לחלק בין ב"מ מעיקרו לתם ונעשה ב"מ וראיה לדבר ממאי דקי"ל לענין העמדה והערכה דקדשי ב"ה בעו הע' והע' וכתבו רש"י והתוס' ז"ל בפ' יש בקדשי מזבח דאע"ג דב"מ מעיקרו לא בעי הע' והע' ה"ד גבי קדשי מזבח אבל בקדשי ב"ה אין לחלק בין ב"מ מעיקרו לקדם הקדשן למומן וכן מתבאר ג"כ ממ"ש רבינו ז"ל פ"ה מה' ערכין וחרמין הי"ב וכמ"ש מרן הכ"מ שם: האמנם הא ק"ל טובא ממ"ש רבינו שם וז"ל אבל אם הקדיש שחוטה או נבלה לב"ה הרי זו תפדה כשאר מטלטלין והשתא קשה דבהקדיש נבלה לב"ה איך יכול לפדותה הא אין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים אף על גב דמקדיש נבלה הו"ל כב"מ מעיקרו מ"מ בקדשי ב"ה אין לחלק כמ"ש ולכן הנראה ודאי דלענין אין פודין את הקדשים כל שקדם מומן להקדשן פודין ואפי' בקדשי ב"ה ואע"ג דלענין הע' והע' קי"ל דאין לחלק שניא היא התם דכיון דמדאורייתא קדשי ב"ה בעו הע' והע' כדנפ"ל התם מקרא פשיטא ודאי דאין לחלק בין ב"מ מעיקרו לקדם הקדשן למומן משא"כ גבי אין פודין דכיון דמדאורייתא קדשי ב"ה פודין את הקדשים להאכילן לכלבים משום דקרא דואכלת ולא לכלבך בק"מ דוקא מיירי אלא דרבנן הוא דגזרו קדשי ב"ה אטו ק"מ איכא למימר שפיר דדוקא בקדם הקדשן למומן גזרו אטו ק"מ אבל בקדם מומן להקדשן כיון דבק"מ פודין פשיטא ודאי דבקדשי ב"ה נמי פודין דליכא למיגזר אטו ק"מ כנ"ל נכון ודע דלדעת התוס' ז"ל שכתבנו דאפי' בקדם מומן להקדשן אין פודין מדרבנן ושלא כדעת רבינו י"ל מאי דק"ל טובא אהא דגרסינן פ"ק דשבועות דף הנזכר דפרכינן התם אמתני' דקתני פרה נפדית כו' אמר מר מתה תפדה וכי פודין את הקדשים להאכילן לכלבים אמר ר"מ משום עורה כו' והתוס' ז"ל שם בד"ה א"ה הק' וז"ל תימא דמשמע דאי ק"מ היא ניחא והא ר"י אית ליה בפ"ב דתמורה דא' זה וא"ז הוו בכלל הע' והע' ומיהו י"ל דהך סוגיא אתיא כר"ל דאמר לרבנן ק"מ לא הוו בכלל הע' והע' אבל ק' כו' ועוד דסבר דפרה ק"מ היא וכן במסקנא ובכל דוכתא מסקינן דפרה

קב"ה היא לכן נראה דאביי ידע שפי' דפרה קדשי ב"ה היא ומ"מ סובר דאין ניפדין אלא מחמת לב ב"ד מתנה עליהן ולהכי פריך והרי פרה כו' יע"ש והמתבאר בכונתם ז"ל דס"ל דלמאי דמסיק התם אלא שאני התם הואיל ודמיה יקרים היינו לומר דלעולם קב"ה היא ואפי"ה אם מתה נפדית ואע"ג דבעלמא בעינן הע' והע' הכא לא בעינן מטעמא דלב ב"ד מתנה עליהן והשתא קשה טובא דאם כן מאי פריך וכי פודין את הקדשים כו' ומאי קו' הא אע"ג דבעלמא אין פודין הכא פודין מטעמא דלב ב"ד מ"ע וכי היכי דאמרינן הכי גבי העמדה והערכה דאין נפדין מדאורייתא כ"ש דאיכא למימר הכי גבי טעמא דאין פודין דאינו אלא מדרבנן דלב ב"ד מ"ע האמנם כפי מ"ש דס"ל להתוס' ז"ל דאפי' בקדם מומן להקדשן אין פודין מדרבנן יש ליישב שפיר דדוקא גבי העמדה והערכה דקי"ל דב"מ מעיקרו א"צ העמדה והערכה הוא דאמרינן לב ב"ד מתנה עליהן ומשוו להו כב"מ מעיקרו וכמו שדקדקו בלשונם שכתבו והוי כב"מ מעיקרו דמודה בה ר"י דלא בעי העמדה והערכה אמנם גבי אין פודין כיון דאפילו ב"מ מעיקרו אין פודין ליכא למימר ביה טעמא דלב ב"ד מ"ע האמנם לדעת רבינו ז"ל דסבירא ליה דב"מ מעיקרו פודין את הקדשים להאכילן לכלבים קשה טובא דמאי פריך וכי פודין כו' ואמאי ל"ק דאף על גב דבעלמא אין פודין הכא פודין מטעמא דלב ב"ד מ"ע דומיא דהעמדה והערכה וליכא למימר דרבי' ז"ל מפ' הסוגיא שלא כפי' התוס' וסבירא ליה דלמסקנא דהתם ה"ט דמת' נפדית משום דפרה ק"מ היא וס"ל דק"מ לא בעי העמדה והערכה כרבנן דר"ש וההיא סוגיא אתיא אליבא דר"ל וכמו שכן נראה מפי' רש"י ז"ל הא ליתא שהרי רבינו ז"ל פ"ה מהלכות פרה אדומה דין ח' כתב וז"ל וכן אם מתה תפדה משום עורה אבל לא להאכיל בשרה לכלבים והשתא אי ס"ל דסוגיא דהתם אתייא כר"ל אם כן כיון שרבינו ז"ל פסק דאחד ק"מ ואחד קב"ה בעו העמדה והערכה איך פסק דאם מתה תפדה אלא על כרחין לומר דסבירא ליה דאע"ג דבעלמא בעי' העמדה והע' הכא גבי פרה נפדית מטעמא דלב ב"ד מ"ע וא"כ הדק"ל דמאי פריך וכי פודין את הקדשים כו' ואולי י"ל דס"ל לתלמודא דלענין אין פודין סברא הוא דלא אמרינן לב ב"ד מ"ע משום בזיון קדשי' וזה דוחק ודרך אגב אומר שדברי התוס' הללו דפ"ק דשבועות הם תמוהי' בעיני ראשונה במה שהקשו דאי ק"מ היא ניחא והא ר"י אית ליה כו' וק"ל טובא בדבריהם דמאי קו' הא אפילו לר"י דאית ליה דאחד זה ואח"ז היו בכלל הע' והע' היינו דוקא לרבנן דר"ש אמנם לרבנן דר"מ ס"ל דק"מ לא הוו בכלל הע' והע' וכמ"ש התוס' במס' תמורה ד"ה כדתניא וז"ל ובספרים כתוב ר"מ כר"ש רבנן דהכא כרבנן דהתם נימא תיהוי תיובת' דר"י אמ"ל ר"י רבנן דהכא לחוד ורבנן דהתם לחוד כו' ואין לתמוה לר"י מנ"ל דשלש מחלוקת בדבר לימא דרבנן

דהכא כרבנן דהתם וכלהו ס"ל ק"מ לא הוו בכלל הע' והע' וי"ל דמתני' קשיתיה מדקאמר ר"ש קב"ה מתו יפדו כו' אשר מבואר מדבריהם דלר"י רבנן דר"מ ס"ל דק"מ לא היו בכלל הע' והע' וקב"ה בעו העמ' והע' ודרך אגב אומר שמ"ש שם דלר"י מנ"ל דג' מחלוקת בדבר כו' לא ידעתי מאי ק"ל שהרי ר"י הוכרח לומר דלרבנן דר"ש אחד ק"מ ואחד קב"ה בעו הע' והע' מכח ברייתא דמייתי התם כדקאמר התם תנייא כותיה דר"י אם בהמה טמאה כו' ופי' רש"י ז"ל שם דהך ברייתא רבנן היא דהא סתם ספרא ר"י היא בר פלוגתיה דר"ש עי"ש ואם כן מה מקום עוד להק' דלר"י מנ"ל דשלש מחלוקת בדבר ואיך שיהיה מבואר הוא דלר"י רבנן דר"מ ס"ל דק"מ לא היו בכלל הע' והע' ואם כן קשה טובא דמק"ל הכא הא איכא למימר היינו דקא מתמה תלמודא א"ה מתה תפדה והא בעי הע' והע' כו' דבשלמא אי ק"מ היא ניחא דאיכא למימר דמתני' רבנן דר"מ היא דק"מ לא בעו הע' וה' כו' אמנם השתא דאמרת דקב"ה היא ק' דהא בעי הע' וה' ומשני הא מני ר"ש היא כו' והדר פריך אי רבי שמעון אימא סיפא כו' ובמה שתי' דסוגייא דהתם אתייא כר"ל לא אדע שכול כונתם ז"ל דאכתי תקשי להו לר' יהודה מתניתין דפרה דקתני מתה תפדה מני אי רבנן דר"ש הא איהו ס"ל דאחד ק"מ ואחד קב"ה בעו הע' והע' ואי ר"ש קשה דאימא סיפא שחטה ע"ג מערכתה אין לה פדיה עולמית והא תניא ר"ש או' פרה מטמאה טומאת אוכלין כו' כדפריך התם ולכאורה היה אפשר ליישב לזה בפשיטות דתלמוד' ל"ק ליה הכי אלא דוקא אליבא דר"ל משום דר"ל גופי' קאמר התם דהיינו טעמא דר"ש דקאמר פרה מטמאה טו"א משום דאומר היה ר"ש פרה נפדית ע"ג מערכתה וכדמסיים תלמודא התם ואמר ר"ל אומר היה ר"ש כו' אמנם לר"י איכא למימר דס"ל דאפי' לר"ש פרה שנשחטה ע"ג מערכתה אין לה פדיה עולמית וטעמא דר"ש דקאמר מטמא טומאת אוכלין הוא משום דהיה לה שעת הכושר קודם שחיטה: האמנם הא ודאי אין זה מן הישוב דבפ' או"ב דף פ"א מבואר בהדיא דר"י גופיה אית ליה דר"ל דגרסי' התם ופרת חטאת שחיטה שאינה ראויה היא והא תניא ר"ש אומר פרה מטמאה כו' ואמר ר"ל אומר היה ר"ש פרה נפדית ע"ג מערכתה אמר ר' שמן בר אבא אמר ר"י פרת חטאת אינה משנה כו' הרי מבואר בהדייא דר"י ס"ל דלר"ש פרה נפדית ע"ג מערכתה מדההוצרך לומר דאינה משנה וכמבואר ואם כן הדבר תמוה דאיך ניחא להו בהכי לומר דסוגייא דהתם אתייא כר"ל ואכתי תקשי לר"י מתניתין מני לא רבנן ולא ר"ש ותו קשיא לי טובא דאי סוגיא דשבועות אתייא כר"ל א"כ אמאי הוצרך לומר דמתני' ר"ש היא דתיקשי ליה אי ר"ש אימא סיפא כו' ואמאי ל"ק דסתם מתני' דפרה ר"מ היא דס"ל כברייתא דתמורה דק"מ היו בכלל הע' וה' כדקתני כל הקדשים כו' ר"מ אומר יקברו ולר"מ ע"כ לומר

דס"ל דקב"ה לא בעו הע' וה' דאי לא מיעוטא דאותה מאי עביד ליה שהרי טעמא דר"ל דאמר דלרבנן דר"ש ק"מ לא הוו בכלל הע' והע' משום מעוטה דאותה כדאיתא בסוגייא דתמורה בהדייא ואי ר"מ ס"ל דאחד ק"מ ואחד קב"ה בעי הע' והע' כו' אם כן מיעוט' דאות' מאי עביד ליה ואי ס"ל דלר"מ אות' איצטריך למעוטי בע"מ מעיקרו כדס"ל לר"י התם הכי נמי אימא דרבנן דר"ש ס"ל כר"מ ומנ"ל לאפושי במחלוקת אלא מוכרח הדבר לומר דלר"ל ר"מ ס"ל כר"ש וכיון שכן קשה טובא דאי סוגיא דהתם אתייא כר"ל אמאי לא משני דמתניתין ר"מ היא דמהשתא לא תקשי ליה מידי מסיפא דאי' למימר דר"מ לא ס"ל כר"ש דאמר פרה נפדית ע"ג מערכת' אמנם אם נאמר דסוגייא דשבועות אתייא דוקא אליבא דר"י ניחא שפיר דלר"י ר"מ ס"ל דא' ק"מ וא' קב"ה בעו הע' וה' כרבנן דר"ש ומ"ש התוס' בתמורה דבספרים כתוב ר"מ כר"ש רבנן דהכא כו' נראה ודאי שלא אמרו כן בגמר' אלא דוקא אליבא דר"ל דסבירא ליה דליכא תנא דס"ל דא' זה וא' זה בעו הע' וה' אמנם לר"י הכי נמי דאיכא למימר ודאי דר"מ ס"ל כרבנן דר"ש דאחד זה ואחד זה בעו הע' והע' ורבנן דר"מ לא פליגי אלא בק"מ וזה נראה מוכרח שהרי בר"פ כיסוי הדם אמרינן בק"מ הכא נמי הכי במאי עסקינן בקב"ה וליפרקינהו ולכסינהו בעינן הע' והע' והדר פרכינן וכמאן אי כר"מ דאמר הכל הוו בכלל העמדה וה' הא אמר שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה ופי' רש"י הכל הוו בכלל העמ' וה' אחד ק"מ ואחד קב"ה ע"ש והשתא כפי מ"ש התוס' דבספרים כתוב ר"מ כר"ש ק' טובא דהא סוגיא זו צווחת ככרוכייא דקאמר בהדייא ר"מ קב"ה בעו העמ' והע' אמנם אם נאמר דלא אמרו כן אלא אליבא דר"ל אמנם לר"י ר"מ ס"ל דכולהו בעו הע' והע' איכא למימר דסוגיא דהתם אתייא כר"י ואם כן הדרן לדמעיקרא דאי סוגיא דשבועות אתייא כר"ל אמאי לא משני דסתם מתני' ר"מ היא סוף דבר שדבריהם ז"ל לא זכיתי להבינם וצ"ע. עוד הוקשה אצלי בס"ד שכתבו דאע"ג דפרה קב"ה אפילו הכי אין פודין להאכילה לכלבים מדרבנן דאם איתא דבקב"ה אין איסורו אלא מדרבנן א"כ מאי פריך וכי פודין את הקדשים כו' הא כיון דאין איסורו אלא מדרבנן כיון דפרה אדומה הוי מלתא דלא שכיחא לא גזרו רבנן ותדע שהרי איסור גיזה ועבוד' ופדיית קדשים להאכילן לכלבים מחד קרא נפקי כנודע ולענין גיזה ועבודה גרסינן בפ"ג דבכורות דכ"ה ע"א אמתניתין דקתני גבי פרה גווז במספרים ואינו חושש אלא שאני פרה דקב"ה היא ואמר ר"ל קב"ה אסורין בגיזה ועבוד' מדרבנן והאיכא איסורא דרבנן שאני פרה דלא שכיח ופי' רש"י ז"ל דלא שכיח ומילתא דלא שכיח לא גזרו רבנן יע"ש ואם כן כי היכי דלענין איסור גיזה ועבודה אמרינן דכיון דבקב"ה איסורא דרבנן הוא בפרה דלא שכיח לא גזרו ה"נ נימא דלענין איסור פדיית קדשים להאכיל'

לכלבים כיון דקב"ה איסורו מדרבנן בפרה דלא שכיחי לא גזרו ובדוחק יש ליישב דלענין איסור פדיית קדשים להאכילן לכלבים ס"ל לתלמוד' דאפילו בפרה דלא שכיח איכא למיגזר משום דהוי בזיון קדשים ואין זה מספיק ועדיין צ"ע: ולענין אם פודין את הקדשים להסיקן תחת תבשילו לא פורש בדברי רבינו ז"ל אם מותר לפדותן דשמא דוקא להאכילן לכלבים הוא דאסרה תורה דאיכא בזיון טפי ואם נאמר דדוקא להאכילן לכלבים הוא דאסרו היה מקום ליישב מ"ש אם מתה קודם שתפדה תקבר כו' מפני שהיא צריכה הע' והע' וכ"כ בפ"ה מה' ערכין דין י"ב ויש לדקדק דלמה הוצרך לטעם זה דתיפוק ליה משום דאין פודין להאכילן לכלבים והרב בני יעקב בהגהותיו נרגש מזה וכתב דס"ל לרבינו דהא דאין פודין כו' הוא מדרבנן יע"ש והם דברים תמוהים דמעולם לא כתבו התוס' כן אלא דוקא גבי קב"ה אבל בק"מ אין פודין מדאורייתא כדנפ"ל מקרא דואכלת ולא לכלביך אמנם כפי מ"ש ניחא דהוצרך לטעמא דהע' והע' דאי משום טעמא דאין פודין היה מותר לפדותו כדי להסיקו תחת תבשילו האמנם ממ"ש רבינו פ"ב מה' אלו דין י' בהמה שנולד בה אחת מן הטרפיות כו' שאין פודין את הקדשי' כו' אלא ירעו עד שימותו ויקברו מבואר דס"ל דאפילו להסיקן תחת תבשילו אין פודין דאם איתא אמאי יקברו יפדו כדי להסיקן תחת תבשילו וכן ראיתי להתוס' ז"ל בפסחים פ' כ"ש דכ"ט ד"ה רב אשי אמר שכתבו וז"ל וי"ל דגרסינן אין פודין ואע"ג דאין פודין כו' מ"מ שרי להסיק תחת תבשילו וכדפרישית דהכא דקדושת דמים אין פודין מדרבנן ולא גזרו אלא שלא להאכילו לכלבים וכל היכא דאין פודין מדאורייתא כו' אפילו להסיקו תחת תבשילו אסור דהא תנן בפ"ב דבכורות אם מתו יקברו וקאמר התם ממאי כו' והשתא אי טעמא משום דאין פודין את הקדשים אמאי יקברו והא ראויה להסיק' תחת תבשילו יע"ש וכמו כן נראה להביא ראיה מדפרכינן בתמורה מותיב ר"י לר"ל דקאמר ק"מ וב"מ יפדו כשקדם הקדשן למומן ש"מ פודין את הקדשים כו' והשתא אם איתא דאפילו בק"מ פודין אותו כדי להסיקו תחת תבשילו אמאי לא משני דיפדו דקתני להסיקו תחת תבשילו דומיא דמאי דמשני בשבועות דתפדה דקתני במתניתין היינו משום עורה ועיין בתוספות פרק אלו עוברין דמ"ו ע"ב ד"ה הואיל שכתבו וז"ל והואיל ואי בעי פריק לא אמרינן דאם כן היה קונה אותו כו' יע"ש והדבר קשה שהרי אין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים ואם קו' ז"ל למ"ד פודין היה להם לפרש אמנם דבריהם מבוארים דאזלו לשיטתם דס"ל דבקב"ה פודין אותו להסיקו תחת תבשילו ואולם מה שתי' דכיון שנתחמץ שום אדם לא יפדנו קשה שהרי יכול לפדותו כדי להסיקו תחת תבשילו ואפשר דכונתם דאע"ג דמדינא יכול לפדותו מ"מ אין דרך בני אדם לפדותו להסיקו תחת תבשילו כנ"ל ודוק:

איך שיהיה מבואר הדבר דבק"מ אפילו להסיקו תחת תבשילו אסור לכ"ע ואולם מצאתי להתוספות בפרק הפרה דנ"ג ע"ב שדבריהם סותרים למ"ש בפסחים שכתבו שם בד"ה לענין כלים וז"ל ואפי' למ"ד אין פודין קשה דמוכח בפ' כ"ש דדוקא להאכילן לכלבים אסור אבל להסיקו תחת תבשילו פודין כו' וכן פי' שם הקונטרס ואין לתמוה מ"ש אכילת כלב משאר הנאות דדילמא כיון דממעיט מקרא דואכלת לית לן למעוטי אלא כיוצא בו אכילה ומיהו אליבא דר"י דמפרש התם לעולם בפודין את הקדשים קמפלגי נ"ל ודאי דאין חילוק בין אכילת כלב לשאר הנאות ושמא רבא כרב יוסף ס"ל עכ"ל אשר מבואר מדבריהם דאפילו בק"מ פודין כדי להסיקו תחת תבשילו הפך מ"ש בפסחים דאל"כ מאי קשיא ליה אימא דקרא דוהמת יהיה לו דממעטינן שור פסולי המוקדשין מיירי בק"מ והשתא קשה טובא דמלבד שדבריהם סותרים למ"ש בפסחים לא ידעתי מה יענו להה"א דפ"ב דבכורות דמבואר בהדיא דאפילו להסיקו תחת תבשילו אין פודין וכמו כן ק' מההי' דתמורה שהבאתי ראיה לעיל: וראיתי בשיטה מקובצת למסכת קמא הנדפסת מחדש שנרגש מזה וכתב וז"ל ונראה דההיא סוגיא דבכורות פ"ב דפריך ממאי דהאי אם מתו יקברו משום דבעו הע' והע' כו' אליבא דר"י פריך תוס' שאנץ עכ"ל ובהכי יש ליישב ההיא דתמורה נמי דר' ירמיה דפריך התם לר"ל ס"ל כרב יוסף דאפילו להסיקו תחת תבשילו אסור ודלא כרב אשי: האמנם אחר ההשקפה נראה דאיכא למישדי ביה נרגא מאותה שאמרו גבי בכור שנטרף דטעון קבורה ולא אמרינן שיסיקנו ת"ת ובתוספות פ"ק דשבועות בד"ה משום הק' הר"מ מהא דאמרינן בבכורות בכור שנטרף קוברין אותו עם עורו לפי שאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים ולא אמרינן שיפדו משום עורו ולמאי דתי' דאין פודין מדרבנן בקב"ה ניחא כו' אבל התם דאין פודין מדאורייתא אסור גם העור יע"ש והשתא לפי שיטתם שכתבו בפ"ק דאפילו בק"מ שאין פודין מדאורייתא פודין אותו להסיקו תחת תבשילו אם כן תיקשי ליה לרב אשי מברייתא הלזו הן אמת שמ"ש בפ"ב דבכורות חפשתי ולא מצאתי שמץ מנהו כלל והנראה שט"ס נפל בדבריהם וצ"ל בזבחים וכונתם אמתני' דפרק טבול יום דק"ג דתנן התם אמר ר"ע מדבריו למדו שהמפשיט את הבכור ונמצאת טרפה שיאותו הכהנים בעורו וחכמים אומרים אין לא ראינו ראיה אלא יצא לבית השריפה ואמרינן התם והלכתא כדברי חכמים בשר בקבורה והעור בשרפה ופי' רש"י וז"ל בשר בקבורה דאין מאכילין את הקדשים להאכילן לכלבים והשתא קשה טובא דאם כן לרב אשי דס"ל דלא אסרה תורה אלא להאכילו לכלבים אבל שאר הנאות מותר אם כן אמאי בשר בקבורה והעור בשרפה הא מותר ליהנות ממנו בשאר הנאות ור"ע נמי אמאי קאמר שיאותו הכהנים בעורו הא אפילו בשרו מותר

ליהנות ממנו שאר הנאות וצ"ע ועיין פ"ה דמעילה דנ"ג ע"ב במ"ש רש"י שם ד"ה אמר רב פפא וז"ל וסיפא דקתני כשהיא מתה כיון שנהנה שו"פ מעל כו' דכיון דמתה לאו לדמי קאי דאין פודין להאכילן לכלבים כו' ולדעת התוספות קשה דהא לדמי קאי להסיקו תחת תבשילו וצ"ל דלדעת התוס' ה"ט דלאו לדמי קאי משום דבעינן הע' כו' ודוק: גם מ"ש דלרב יוסף דמפרש התם דבפודין את הקדשים קמפלגי צ"ל ודאי דאין חילוק כו' לא ידעתי מהיכא פסיקא להו הכי דהא איכא למימר דרב יוסף נמי ס"ל דפודין את הקדשים להסיקו תחת תבשילו וכי מוקי לפלוגת' בפודין את הקדשים היינו אפילו לרבנן דר"י הגלילי דחמץ בפסח אסור בהנאה ומאן דאמר פודין מעל משום דמצי למוכרו לגוים ההקדש עצמו ומ"ד אין פודין לא מעל דלא מצי למוכרו לגוים כדי להסיקן תחת תבשילו שמא יאכלנו הגוי וכבר ראיתי להרב חד"ה שם בפסחים שכתב וז"ל דאפשר שהתוספות מפרש כן אוקמתא דרב ולהאכיל לכלבים לאו דוקא לכלבים דישראל אלא דגוים קאמר אבל רש"י לא פירש כן אלא לכלבים דישראל קאמר ואפשר דניחא ליה לאוקמי כר"י הגלילי ולכלבים אפילו דידיה יע"ש: והנראה דגם התוס' ס"ל כן דדחיקא להו מילתא לומר דכלבים דגוי קאמר ומשום הכי הוצרכו לומר דרב יוסף פליג ארב אשיועיין בהרב חד"ה שם במ"ש בלשון רש"י ד"ה ולרב יוסף מה שהאריך בזה וכתב בס"ד וע"כ הנראה דסבר רב יוסף דלמ"ד אין פודין לכלבים ה"ה להסיקו תחת תבשילו כו' ואשתמיט מיניה דברי התוספות הללו שכתבנו מדלא הזכירם על דל שפתיו ומ"מ אכתי קשיא ליה לרב יוסף גופיה אמאי מוקי לפלוגתייהו אליבא דר"י הגלילי דלית הלכתא כותיה ובפודין את הקדשים להאכילן לכלבים דידיה טפי הוה לאוקמא כרבנן דר"י הגלילי דחמץ בפסח אסור בהנאה וקמפלגי בפודין להאכילן לכלבים של גוים ובמוכרו ההקדש עצמו ויש ליישב ודוק ובמ"ש דשמא רבא כרב יוסף ס"ל קשה לי טובא דמשמע דלרב אשי כיון דס"ל דפודין את הקדשים להסיקו תחת תבשילו שור פסולי המוקדשין חייב בבור דשפיר קרינן ביה והמת יהיה לו והוא תימא שהרי בפ"ק דב"ק ד"י אמרינן מתקיף לה רב אשי ליתני חומר בשור מבבור שהשור חייב בו שור פסולי המוקדשין משא"כ בבור ועיין בפי' רש"י שם הרי בהדיא דרב אשי גופיה ס"ל דשור פסולי המוקדשין פטור בבור מטעמא דלא קרינן ביה והמת יהיה לו ולסוגיא דהתם ק"ל דאמאי לא משני דברייתא דהתם ס"ל כמ"ד פודין את הקדשים להאכילן לכלבים והילכך בבור נמי חייב דקרינן ביה והמת יהיה לו וראיתי בשיטת הרשב"א שכתב שם בפ' הפרה משום הראב"ד ז"ל ואפילו למ"ד פודין כתב הראב"ד ז"ל דדוקא כשהיה בו מום האוסרו באכילה כשפדהו דלא קרינן ביה ואכלת ולא לכלביך אבל בב"מ שמותר להדיוט לכ"ע אין פודין משום

דבכי הא קרינן ביה ואכלת ולא לכלביך עכ"ד ולפי דבריו ז"ל ניחא שפיר מאי דלא משני רב אשי דברייתא דהתם ס"ל כמ"ד פודין: האמנם דברי הראב"ד ז"ל הללו הם תמוהים בעיני שהרי עיקר פלוגתייהו דהנהו תנאי אי פודין את הקדשים להאכילן לכלבים מבואר בספ"א דתמורה דגרסינן התם מנה"מ דת"ר תזבח ולא גיזה ואכלת ולא לכלביך בשר ולא חלב מכאן שאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים איכא דאמרי תזבח ואכלת אין לך בהן אלא משעת זביחה ואילך קסבר פודין את הקדשים כו' ופי' רש"י ולא מייתר ליה למידרש ולא לכלביך ומהך דרשה משמע דכלביך ש"ד דהכי משמע לא תתהני מחיים אבל לכלביך לאחר מיתה הוא ש"ד יע"ש הרי מבואר דמאן דס"ל פודין את הקדשים אפילו בב"מ שמותר להדיוט ס"ל דפודין שהרי לא מייתר ליה קרא דואכלת למעוטי ולא לכלביך ולפי דברי הראב"ד ז"ל אפילו מאן דס"ל פודין את הקדשים דריש יתורא דואכלת ולא לכלביך בב"מ דמותר להדיוט: והדבר תמוה איך אישתמיט מיניה סוגיא הלזו ובר מן דין ק"ל טובא לדעת הראב"ד דס"ל דכל שמותר להדיוט לכ"ע אין פודין להאכילן לכלבים ממתניתין דפרק כל פסולי המוקדשין דתנן התם בש"א לא ימנה ישראל עם הכהן בבכור וב"ה מתירין אפי' לגוי והכי אמרינן התם דר"ע מתיר אפילו לגוי הרי דאע"ג דחזי להדיוט אפילו הכי ס"ל דמאכילן לכלבים וכבר התוספות ז"ל בזבחים דע"א ע"ב ד"ה נטרפה הק' מדר"ע אדר"ע ותי' דדוקא היכא דלא חזי לדידיה בשעת פדיה הוא דאמרינן דאין פודין אבל מידי דחזי לדידיה כיון שנפדה שרי ליתן לכלב והיינו טעמא דדרשינן ולא לכלביך דבר שאינו עומד אלא לכלביך יע"ש הרי מבואר שסברתם הפוכה מס' הראב"ד שכתבנו אמנם לדעת הראב"ד שכתב דבב"מ שמותר להדיוט לכ"ע אין פודין אותו להאכילו לכלבים דמבואר מדבריו דאפילו בשעה שמותר להדיוט באכילה אסור להאכילו לכלבים לכ"ע קשה טובא ממתניתין דבכורות וצ"ע:

עוד ראיתי לעמוד על דברי התוספות דפ' הפרה שכתבו שם סמוך ונראה ד"ה איפוך אנא וז"ל וא"ת אם כן רעהו דכתב רחמנא ל"ל לאפוקי הקדש וי"ל דאצטריך כו' אך קשה דמשום איש נפקא עכ"ל וק"ל דאמאי לא תי' דקרא אצטריך לבן פקועה דלא בעי שחיטה דאי משום והמת יהיה לו ליכא שהרי מותר באכיל' ואין כאן משום פודין את הקדשים להאכילן לכלבים להכי אצטריך רעהו ודוגמא לדבר הקשה התוס' בפדו"ה דמ"א ד"ה איני יודע אההיא דגרסינן התם ממשמע שנאמר סקול יסקל איני יודע שנבלה היא כו' דאמאי ל"ק דקרא אצטריך לבן פקוע' יע"ש והיה נראה לומר דבבן פקועה לא מצי לאוקומא דאע"ג דאין כאן משום פודין את הקדשים להאכילן לכלבים מ"מ אינו יכול לפדותו אחר שמת מטעמא דבעינן הע' והע' וכיון שכן לא קרינן ביה והמת יהיה

לו אלא דאחר העיון לא יתכן תי' זה שהרי בן פקועה פסול להקרבה וכמ"ש רש"י בפרק בהמה המקשה דע"ד ע"ב משום דהו"ל כיוצא דופן ועיין בתוספות שם אם כן במקדיש בן פקועה הו"ל כמקדיש ב"מ דלא בעינן העמדה והערכה ואפשר דלא ניחא להו בתי' זה משום דאכתי קשה לתנא דבן לוי דס"ל דאפילו בב"מ מעיקרו בעי העמדה והע' רעהו למאי אצטריך וכל כי האי כי פריך בגמרא איפוך אנא הילי"ל הניחא לתנא דב"ל ודוק ועיין בשיטה מקובצת למוהר"ב מה שתי' בזה משם תלמידי הר"פ:

ודע שזה שכתבו לעיל דבקב"ה כיון דאין פודין מדרבנן מותר לפדותו משום עורו וכמ"ש התוספות פ"ק דשבועות ומדברי רבינו והרע"ב ז"ל נראה שחלוקים בזה ממ"ש פ"ג דמ"ב מי"א אמתניתין דתנן צבי שלקחו מכסף מעשר ומת יקבר עם עורו ר"ש אומר יפדה כתבו וז"ל ר"ש אומר יפדה ובהא קמפלגי דת"ק סבר אין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים ור"ש סבר פודין כו' ואין הלכה כר"ש ע"כ הרי מבואר דס"ל דאפילו בק"מ אין פודין אותו משום עורו וליכא למימר דצבי הלקוח מכסף מ"ב דינו כק"מ דא"כ קשה דמ"ט דר"ש דקאמר יפדה הן לו יהי דפודין את הקדשים להאכילן לכלבים אפ"ה לא תפדה מטעמא דבעי' העמדה והערכה וכן מפורש בירושלמי הביאו הר"ש ז"ל וכיון שכן קשה טובא דמה יענו להה"א דפ"ק דשבועות דמבואר בהדיא דבקב"ה פודין אותו משום עורו ובשלמא לפי פי' הר"ש ז"ל שפי' דה"ט דת"ק דיקבר עם עורו משום דבעינן העמדה והערכה ניחא שפיר אכן לפי' הרע"ב ז"ל ורבינו קשה טובא וצ"ע: ותו ק"ל לפי' ז"ל דאיך אפשר לומר דה"ט דת"ק משום דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים דא"כ ליתני אם נעשה טרפה יקבר דבכי האי גוונא פרכינן בבכורות ממאי דהאי אם מתו יקברו משום דבעינן העמד' והערכה דילמא משום דאין פודין ומשני אם כן ניתני אם נעשו טרפה יקברו ויש ליישב דאי הוה תני טרפה הו"א דדוקא בנטרפה ס"ל לר"ש דתפדה אבל במת אפילו ר"ש מודה מטעמא דבעי' העמדה והערכה קמ"ל דאפילו במת מתיר ר"ש משום דכיון דאינו קרב לגבי המזבח דינו כקב"ה כנ"ל:

הגהות הרה"ג יוסף שאול נאטאנזאן - על שער המלך מ"ש על התוס' פסחים דף מ"ו ד"ה הואיל שהרי יכול לפדותו כדי להסיקו תחת תבשילו הוא תמוה דחמץ אסור בכל הנאות ומ"ש דאיך אפשר לפרוק הא אין פודין קדשים להאכיל לכלבים לפענ"ד הרי התוס' כתבו שם דל"ש הואיל ואי בעי מתשיל דמיירי שהיא ביד גזבר דלא מצי למתשיל וכבר נודע מ"ש הנוב"י מהד"ב וטעם דל"מ למיתשל כשהוא ביד גזבר משום דיש ספק שמא מתחרט עכשיו ומספק אינו יכול להוציא וא"כ הכי מקשה לימא הואיל ואי בעי פריק והיינו שיתשל על הקדשו וא"ל דאינו נאמן להוציא מיד הגזבר מספק ז"א דהא

יכול לפרוק אותו וכל שפודהו בממון שוב אינו מוציא מיד הגזבר ונאמן על שאלתו ושוב אינו קדשים ודוק וע"ז תרצו כיון שנתחמץ שוב לא יפדהו דאסור בהנאה ודוק:

פרק ב

הלכה ו

כל מום כו' חוץ מזקן כו'. עיין בהרב מש"ל ז"ל שרצה להכריח דאם עבר והקריב זקן הקרבן פסול לפי שזקן יש לו דין מום שאינו קבוע ובמום עובר לא מצינו בשום מקום שיאמרו שאם עבר והקריב כשר שהרי גבי כהן שיש לו מום עובר קי"ל דאם עבד פסול ואם כן גבי בהמה נמי אם עבר והקריבה פסולה והוא הדין זקן שהרי דינו כמום עובר יע"ש ולדעתי א"צ לזה והדבר מבואר מסוגיא דזבחים דנ"ט ע"א דפרכינן התם לרב דאמר ב"ח אינן נדחים מברייתא דקתני כ"ה שהיו עד שלא נבנה המזבח ואח"כ נ"ה פסולין נבנ' דחזי מעיקרו הוא אלא עד שלא נהרס המזבח הא הזקין להו כו' והשתא אם איתא דאם עבר והקרי' זקן כשר מאי קו' אימא דברייתא פסולין אתא לאשמועינן דאם משום זקן אם עבר והקריב כשר אבל משום טעמא דדחוי אפילו עבר והקריב פסול אלא משמע ודאי דזקן נמי פסול ועי"ש בפי' רש"י ודוק:

פרק ג

הלכה ח

מצות עשה להקריב כו'. הנה הרב מש"ל נסתפק בדין זה היכא דידעינן בודאי דכלו לו חדשיו אם שרי להקריבו קודם שמנה ימים וכתב שיש להביא ראיה לזה ממ"ש רבינו אע"פ שמחוסר זמן פסול מ"מ אם עבר והקריבו אינו לוקה מפני שהוא לאו הבא מכלל עשה כו' ואם איתא דטעמא דקרא אינו אלא משום דס' נפל וכל היכא דקים ליה שכלו לו חדשיו שרי להקריבו ביומי' וקרא מיירי בדלא ידעינן מהיכא תיתי דילקי על הס' ודילמא כלו לו חדשיו והרי גבי איסור אכילה כתב רבינו פ"ד מה' מאכלות אסורות וז"ל ואסור לאכול מבהמה שנולדה עד ליל שמיני ואין לוקין עליו ע"כ וא"כ גבי קרבן ג"כ מהיכא תיתי שילקה אלא ודאי דהכא גזרת הכתוב היא ואפי' כלו לו חדשיו עי"ש ולע"ד יש לדחות ולומר דלא דמי כלל למ"ש בהלכות מאכלות אסורות לענין איסור אכילה דאין לוקין על הס' ושניא היא התם דלא בא מפו' בתורה שלא יאכל מן הבהמ' שנולדה קודם שמנה ימים אלא שאנו אוסרין אותה מס' דשמא נפל הוא ועבר אלאו דלא תאכלו כל נבלה ומשום הכי אמרינן דאין לוקין דשמא אינו נפל ולא עבר אלאו דנבלה משא"כ הכא

דקרא כתיב בהדיא ומיום השמיני ירצה א"כ אי לאו טעמא דלאו הבא מכלל עשה אע"ג דמחמת ספק הוא דאסר הכתוב הו"א דילקה משום שעבר אמימרא דרחמנא דכתיב מיום השמיני כו' כנ"ל פשוט ומ"מ הדין דין אמת כמו שהוכיח מדברי התוספות פ"ק דערכין ומההיא דפ"ק דר"ה ועוד אני מוסיף להביא ראיה מהא דגרסינן פרק בהמה המקשה דע"ה ע"א הפילה נפל ר"י אמר חלבו כחלב בהמה ור"ל אמר חלבו כחלב חיה ואמרינן התם לאיכא דאמרי דפליגי בכלו לו חדשיו ואמרינן תו איתביה ר"ל לר"י מה חלב ושתי כליות האמורות באשם מוציא מכלל שליל אף כוי מוציא מכלל שליל בשלמא לדידי משום הכי מיעטיה אלא לדידן ליקרב א"ל מידי דהוי אמחוסר זמן והא התם בכלו לו חדשיו מיירי ואפילו הכי קאמר דאינו קרב וכן כתב רש"י שם בהדיא עי"ש ומהתימא על הרב ז"ל איך אישתמיט מניה ודוק:

הלכה יא

נמצאו כל האסורין למזבח ארבעה עשר כו'. ק"ק ותו ליכא והא איכא בן פקועה דפסול להקרבה כדמוכח בהדיא פרק בהמה המקשה דע"ד ע"ב דאמרינן התם מ"ט דגמר שה שה מפסח ע"ש ונראה שדעת רבינו דבן פקועה פסול משום יוצא דופן כדעת רש"י שם וא"כ הרי הוא בכלל יוצא דופן שמנה רבינו אך התוס' שם חלקו עליו בזה וס"ל דבן פקועה לא מפסיל משום יוצא דופן אלא דחשיב כשחוט ושחוטים פסולין למזבח ודע שבפ"ק דבכורות ד"ו ע"ב אמרינן דחלב בהמה טהורה שרי מדגלי רחמנא בפסולי המוקדשין בשר ולא חלב מכלל דחולין שרי ודחי יע"ש ויש לדקדק דאמאי לא משני דלעולם חלב בהמה טהורה אסור משום אמ"ה וקרא דבשר ולא חלב אצטריך לחלב בן פקועה דמשום אמ"ה ליכא כיון דאינו טעון שחיטה וליכא למימר דבן פקועה לא שכיח ולא מוקמינן קרא בהכי שהרי התוס' בפ' דו"ה דמ"א ע"א הקשה שם מעין זה גבי שור הנסקל יעו"ש אכן כפי מ"ש דבמקדיש בן פקועה פסול למזבח ניחא שפיר דבן פקועה לא מצי לאוקמא משום דכיון דפסול למזבח הו"ל כקדם מומן להקדשן דחלבן מותר כדתנן בפ' הזרוע גם מאי דמייתי ראיה התם מדאסר רחמנא בשר בחלב הא לחודיה שרי לא מצי לאוקמי בחלב בן פקועה משום דכיון דשחיטת אמו מטהרתו הו"ל כשחוט וחלב שחוטה אינו אוסר לענין בשר בחלב כנודע ודוק:

פרק ה

הלכה יא

מ"ע למלוח כל הקרבנות קודם שיעלו על המזבח ואין לך דבר שקרב ע"ג המזבח בלא מלח כו'. הנה מדברי רבינו מבואר דס"ל דמ"ע דמליחה ליתא אלא בחלק הקרב על גבי המזבח אבל לא בחלק שנאכל לכהנים ושלא כדעת הרא"ה שכתב בב"ה ד"י גבי ההיא דאמרינן וכן לצלי דאף לחלק הנאכל לכהנים יש להם מ"ע דמליחה וכבר השיגו עליו הרשב"א בס' ת"ה ועיין בהרא"ש פרק כ"ש דקכ"ח ע"ב שכתב וז"ל ויש מביאין ראיה דמלח אינו מחמיץ מהא דתנן חלות תודה ורקיקי נזיר עשאן למכור בשוק יוצאין בהם ואע"פ שבודאי יש מלח בהם כדכתיב על כל קרבנך תקריב מלח וטעות הוא בידם ואין נותנין מלח אלא בדבר הקרב ע"ג המזבח כגון אברין ופדרין וקומץ א"ד ז"ל דאדמייתו ראיה ממתני' דחלות תודה ליתו ראיה מכל המנחות שבתודה דכתיב בהו מצות תאפנה ואע"ג דהיה בהם מלח וכמו כן קשה על הרא"ש ז"ל שדחה ראייתם דאכתי תיקשי ליה ממנחות הקרבות ע"ג המזבח כגון מנחת חוטא ומנחת קנאות ונסכים דכתיב מצות תאפנה והיה בהם מלח ואי ס"ל דשאני כהנים דזריזים הם אם כן בחלות תודה ג"כ איכא למימר הכי וצ"ע:

פרק ו

הלכה ד

הסולת והיין והלבונה והעופות והעצים כו' אין פודין אותן כו'. אחר שנתקדשו בכלי שרת. כתב הרב לח"מ ז"ל וז"ל משמע דאכולהו קאי ואפילו עצים ולבונה ואפילו בעצים שייך קידוש כלי כו' ואם כן כיון דהכלי תלוי בקידוש כלי א"כ למה בריש פרק כל המנחות חילקו בין מנחות ונסכים שנטמאו קודם קידוש כלי לאחר קידוש כלי ובסיפא דמתני' גבי עופות עצים ולבונה כתבו סתם אין להם פדיון והי' להן לחלוק בין קודם קידוש לאחר קידוש וליתניהו ברישא עכ"ד ויש לתמוה עליו שכפי מה שהבין הוא ז"ל בדעת רבינו דסיפא דמתני' מיירי בשקדשן בכלי אמאי הוצרך להקשות מדלא ערבינהו הא בגמ' מוכח בהדיא דהך סיפא דמתני' מיירי אפילו בשלא קידשן בכלי מדפרכינן לשמואל דאמר טהורין נפדין מ"ט מדלא קדשן בכלי קדושת דמים נינהו וקדושת דמים יש להן פדיון ממתני' דקתני עצים ולבונה וכלי שרת שנטמאו אין להם פדיון והשתא אם איתא דמתניתין מיירי בשקידשן בכלי מאי פריך הא כל שקידשן בכלי אין להם פדיון וכמ"ש בגמ' לעיל מזה דבכלי שרת לא אשכחן דבר דמיפרק ותו דהיכי קאמר

אלא לאו טהורין אינן נפדין והני נמי אע"ג דנטמאו כטהורין דמי דעצים כמה דלא משפי להו לגזרין לא מתכשרי לבונה נמי כמה דלא קידשה בכלי שרת לא מתקדשי הא מתני' מיירי בשקידשן בכלי ואהא הוא דק"ל לשמואל אלא ודאי מוכח דהך סיפא דמתני' מיירי אפילו בשלא קידשה בכלי ואהא הוא דפריך תלמוד' וכיון דלא קידשן בכלי קדושת דמים נינהו ולפרקו אי לאו משום דכיון דלא קידשן בכלי כטהורין דמי אמנם בשקידשן בכלי כ"ע מודו ומהא לא ק"ל לשמואל דכיון דקידשן קדושת הגוף נינהו וכ"כ רש"י ז"ל בפי' בד"ה אלא יע"ש ולכן נראה דמ"ש רבינו ז"ל בד"א כו' אבל קודם שנתקדשו בכלי אם נטמאו או נפסלו פודין אותן דהא כדאיתא והא כדאיתא דנטמאו קאי איין ושמן ונפסלו קאי אעצי' ולבונה אבל אם נטמאו אפי' קודם שקידשן בכלי אין פודין אותן וכמ"ש בגמ' משום דדמו לטהורין וכן כתב הרב בתוס' יו"ט ז"ל ולפי זה אף רבינו ז"ל אזיל ומודה דסיפא דמתניתין מיירי אפילו בשלא קידשן בכלי מדלא ערבינהו אלא משום דמתני' מיירי בנטמאו קאמר דאפילו בשלא קידשן אין להן פדיון משום דדמו לטהורין אבל בנפסלו כל שלא קידשן בכלי יש להן פדיון דקדושת דמים נינהו וליכא טעמא דדמו לטהורין וזה פשוט אך מאי דק"ל הוא שמדברי רבינו ז"ל נראה דכלי שרת שנפסלו אין פודין אותן משום דאינן בכלל העמדה וה' וזה תימא שהרי בגמרא משמע טעמא דכלי שרת שנטמאו דאין פודין אותן משום דאית להו טהרה במקוה משמע דהא לא"ה יש להן פדיון ואם כן בנפסלו דלא שייך האי טעמא אמאי אין פודין אותן ואולי י"ל דס"ל לרבינו ז"ל דמאי דפריך תלמודא מכלי שרת דליפריקו היינו משום דבעי לאוקמי מתני' אליבא דכ"ע ואפי' כרבנן דר"נ דס"ל דאין מא"מ בכלי שרת ולרבנן ע"כ דס"ל דיש להן פדיון דאל"כ אמאי לא ימעלו בו מאחר שלא יצא לחולין וכמ"ש התוס' אמנם לפום מאי דקי"ל הלכתא כר"ן דיש מועל אחר מועל בכ"ש משום דק"ו הוא אם אחרים מקדיש הוא עצמו לא כ"ש כמ"ש בגמ' א"כ הו"ל קדושת הגוף כמ"ש רבינו בפ"ו מה"מ דין ה' ומשום הכי אין פודין משום דבעי' העמדה והערכה אכן רבנן כיון דס"ל דאין מא"מ הו"ל קדושת דמים ולא בעי העמ' והערכה דומיא דמנחות ונסכים קודם שקידשן בכלי דיש להן פדיון אע"ג דלתנייהו בהע' והע' כנ"ל ועיין בת"כ פ' בחקתי אין להקשות לכאורה לדעת התוס' שכתבו במעילה דאפי' לר"נ כלי שרת יש להן פדיון דאם כן מאי פריך התם בגמ' אמתני' דקתני ר' אומר כל דבר שאין בו פדיון יש בו מא"מ היינו ת"ק אמר רבא איכא בינייהו עצים כו' ואמאי ל"ק דאיכא בינייהו כלי שרת דלת"ק אע"ג דיש להן פדיון יש מא"מ ולר' כל דבר שאין לו פדיון יש בו מא"מ הא כלי שרת דיש להן פדיון אין בו מא"מ דהא ל"ק משום דאם איתא לא הוה ליה לרבי לחלוק את"ק בהאי לישנא דנפקא מדיוקא והכי

הול"ל רבי אומר כל דבר שיש בו פדיון אין בו מא"מ דהא בדבר שאין בו פדיון אפי' ת"ק מודה אלא ודאי דר' לאסופי את"ק אתא לו' דלאו דוקא בהמה וכלי שרת אלא כל דבר כו' דהיינו עצים כדמשני רבא ודוק. כתב הר"ן ז"ל בפרק רבי ישמעאל דע"ז ד"פ וז"ל גרסינן תו בגמ' כי אתא עולא אמר כו' ומוכחינן מכלים דאחז והא אין אדם אוסר דבר ש"ש כלו' ואפי' תימא דלגבוה מאיסי אמאי לא פרקינהו לאשתמושי בהו הדיוט כו' וכן כתב רש"י ז"ל שם בד"ה איתסרי להו יע"ש וראיתי להרב המובהק כמוהר"ר בנימין הלוי ז"ל הובאו דבריו בס' יד אהרן א"ח דף קנ"ו תמה עליו דהא כלים דאחז כלי שרת נינהו וכלי שרת אין להן פדיון כמ"ש רבינו ז"ל ויש בהן מא"מ וא"כ איך כתב דיכול למפרקינהו ועוד דאפי' לא היה כלי שרת שקדושתן קדוש' הגוף ויש בהן מא"מ מ"מ אחז מזיד היה וקי"ל דהקדש במזיד אינו מתחלל יע"ש מה שנדחק בזה ועיין בהרמב"ן במלחמותיו שכתב דאבני מזבח אין להן פדיון משום דהוו קדוש' הגוף ודמו לכלי שרת יע"ש וכן ראיתי שהק' הרב מח"א בהגהותיו על הר"ן דפ' יע"ש ולע"ד נראה ליישב שדעת הר"ן ורש"י ז"ל כמ"ש התוס' במעילה בפ' הנהנה דנ"ג ד"ה מ"ט וז"ל נראה לרבי' דצריך לפרש דסברי רבנן שהוא יוצא לחולין ע"י מעילה ואם כן יש לו פדיון דאם אין לו פדיון אינו יוצא לחולין כו' ור' נחמיה סבר ק"ו כו' אבל מ"מ מודה דיש להן פדיון אלא גבי מעילה שאני משום ק"ו ולענין פדיון שמא לא שייך האי ק"ו עכ"ל וכתב הרב בעל בה"ז ז"ל שהוצרכו לזה משום דכיון דלרבנן יש להן פדיון דוחק לומר דבהא נמי פליג ר"נ כיון דלא אשכחן בהא דפליגי יע"ש ולע"ד נראה שהוצרכו לזה מכח ההיא דפרכינן התם במנחות לשמואל דאמר המנחות והנסכים אפילו שהן טהורין נפדין ממתני' דתנן העופות כו' וכלי שרת שניטמאו אין להן פדיון שלא נאמר פדיון אלא בבהמה בשלמא עופות קדושת הגוף נינהו אלא עצים ולבונה וכלי שרת ליפריקו אלא לאו משום דטהורין אינן נפדין והני נמי אע"ג דנטמאו כטהורין דמו ופי' רש"י ז"ל אלא עצים ולבונה כו' ליפריקו דהא לאו קדושת הגוף נינהו אלא מכשירי קרבן הם כו' והשתא אם איתא דלר"ן דס"ל דבכלי שרת יש מא"מ ס"ל דאין להן פדיון היכי פריך בפשיטות מכלי שרת דליפריקו ואמאי ל"ק דסתם מתני' ר"נ היא וכסתם מתני' דמעילה אלא מוכח דאפי' לר"נ אע"ג דיש מא"מ ס"ל דיש להן פדיון ועיין בתוס' שם ד"ה בכלי שרת שכתבו וז"ל לר"נ דאמר כו' ניחא ולרב' נמי כו' מדרבנן אין נפדין ובגמרא משמע נמי דהוי מדרבנן בעלמא דמפ' כלי שרת ולבונה משום דלא שכיחי יע"ש ולכאורה נראה שדבריהם סתרי אמ"ש במעיל' ואולם אפשר לומר שכפי מ"ש דבגמ' משמע דהוי מדרבנן חזרו ממ"ש וס"ל דאפי' לר"נ יש להן פדיון מדאורייתא וכמ"ש במעילה וא"כ ע"כ מ"ש במעילה דיש להן פדיון מדאורייתא

קאמרי וזה פשוט ומעתה ע"פ זה נראה שיתישבו דברי רש"י והר"ן ז"ל דכיון דטעמא דכלי שרת אינן נפדין אינו אלא מדרבנן משום דלא שכיחי כמ"ש בגמ' ופי' רש"י ז"ל שם וז"ל דלא שכיחי ואי הוו להו פדיון טהורין פריק להו לחולין תו לא משכחי גזברין מידי אחרינא לצורך עבודה יע"ש וא"כ גבי כלים דאחז כיון דלא חזו לגבוה ליכא טעמא דלא שכיחי ושפיר דמי למיפרקינהו ואפי' למאן דס"ל בר"פ המנחות דטהורין אינן נפדין וכלי שרת שנטמאו כטהורין דמו משום דאית להו טהרה במקוה הכא כלים דאחז כיון דלית להו טהרה כלל לא דמי לטהורין ומש"ה יש להן פדיון כנ"ל נכון ליישב אך ק"ל לפי זה מההיא דגרסינן בס"פ המזבח מקדש דפ"ח סכין שנפגמה אין משחיזין את פגימתה נשמטה אין מחזירין אותה אבא שאול אומר סכין מטרפות היתה במקדש ונמנו עליה כהנים וגנזוה ופסקו רבי' פ"א מה' כלי המקדש דין ט"ו והשתא כפי מ"ש כיון דטעמיה דכלי שרת אינן נפדין הוא משום דלא שכיחי אם כן הכא גבי סכין מטרפת אמאי גנזוה ולא פדאוה כיון דליכא טעמא דלא שכיחי וי"ל כיון דסכין טהורה היתה והא מיהא חזייא שהרי איתא בתקנתא ע"י השחזה דהא דסכין שנפגם אין משחיזין היינו בפגימה גדולה כמ"ש רש"י שם אבל בפגימות דקות לא אלא דלפעמים היתה מטרפת הקדשים דמו לטהורין ומש"ה חששו לגניזה כי היכי דלא לימרו דכלי שרת טהורין נפדין ואתו למחר לפדותן ולא שכיחי כנ"ל: